

บทที่ 8

พื้นที่วัฒนธรรมคนตรีอำเภอตากลี

8.1 พื้นที่ทางกายภาพอำเภอตากลี

ประวัติความเป็นมาของอำเภอตากลี ชื่อของอำเภอตากลีก่่าว่ากันว่า เพี้ยนมาจากคำว่า “ตึลลึ” หรือ “เคอะลลึ” ทั้งนี้เพราะมีตำนานเล่ากันว่าครั้งหนึ่งพระสังข์ทอง กับพระอินทร์ได้เหาะขึ้นไปตึลลึบนยอดเขาตึลลึ ตามพระราชนิพนธ์ของรัชกาลที่ 2 ปัจจุบันนี้บนยอดเขาตึลลึมีลานหญ้ากว้าง ไม่มีต้นไม้ขึ้น ซึ่งชาวบ้านเชื่อว่าเคยเป็นที่พระสังข์ทองกับพระอินทร์ได้เคยให้สถานที่ตึลลึมาแล้วด้วยเหตุนี้เอง งบประมาณอำเภอตากลีจึงได้ใช้เครื่องหมายรูปพระสังข์ทองทรงม้าเคอะลลึอยู่เหนือเมฆ พื้นธงสีเขียวเหลือง

อำเภอตากลี เดิมเป็นท้องที่ขึ้นอยู่กับอำเภอพยุหะคีรี ต่อมาทางรัฐบาลได้ตัดทางรถไฟผ่านขึ้นไปทางเหนือ จึงมีประชาชนอพยพเข้ามาตั้งบ้านเรือนมากเป็นลำดับ จนเป็นที่ชุมชนหนาแน่น ในปี พ.ศ. 2460 กระทรวงมหาดไทยได้ยกฐานะขึ้นเป็นกิ่งอำเภอ ตั้งที่ว่าการอำเภอขึ้นที่บ้านตากลี ใกล้กับสถานรถไฟขณะนี้ ะยะนั้นมีประชาชนประมาณ 1,200 ครอบครัว ต่อมาในปี พ.ศ. 2480 กระทรวงมหาดไทยจึงยกฐานะขึ้นเป็นอำเภอ โดยใช้ชื่อเดิมสมัยนั้นการติดต่อกันระหว่างอำเภอตากลี และจังหวัดใกล้เคียงเป็นไปด้วยความยากลำบาก เนื่องจากไม่มีถนนต้องใช้เกวียนเป็นพาหนะ ในปี พ.ศ. 2492 กองทัพอากาศ ได้มาจัดตั้งหน่วยธุรการเป็นกองบินน้อยที่ 4 (ปัจจุบันเป็นกองบิน 4) พ.ศ. 2496 รัฐบาลได้ตัดถนนพหลโยธินผ่านท้องที่อำเภอตากลี ทำให้อำเภอตากลีเป็นศูนย์กลางการคมนาคมทั้ง ทางรถไฟและทางรถยนต์ พ.ศ. 2499 กรมชลประทานได้ขุดคลองส่งน้ำตามโครงการส่งน้ำ ชัยนาท-ป่าสัก ทำให้ประชาชนอพยพเข้ามาทำมาหากินเพิ่มมากยิ่งขึ้น ทางราชการได้พิจารณาเห็นว่าอำเภอเดิมสถานที่คับแคบประกอบทั้งอยู่ห่างจากถนนพหลโยธิน จึงได้ย้ายที่ว่าการอำเภอตากลีใหม่ออกมาตั้งหลังเขาตากลี ทางด้านถนนพหลโยธินตัดผ่าน ได้เริ่มย้ายตั้งแต่ปี พ.ศ. 2497 และทำการเปิดที่ว่าการอำเภอตากลีใหม่ เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2499

สภาพภูมิศาสตร์

ที่ตั้งปัจจุบันอำเภอตากลีตั้งอยู่ทางทิศใต้ของจังหวัดนครสวรรค์ ที่ว่าการอำเภอตั้งอยู่ ณ ตำบลตากลี มีถนนพหลโยธินตัดผ่านที่ว่าการอำเภอซึ่งทำให้อำเภอตากลีเป็นศูนย์กลางการคมนาคมทั้งทางรถไฟ และทางรถยนต์ ระยะทางรถยนต์ห่างจากจังหวัดประมาณ 85 กิโลเมตร โดยถนนพหลโยธินระยะทางสายใหม่ โดยถนนสายเอเชียของกรมทางหลวงระยะทางประมาณ 69 กิโลเมตร พื้นที่อำเภอตากลีมีเนื้อที่ 1,056 ตารางกิโลเมตร

อาณาเขต อำเภอตากลี มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอ และจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอพยุหะคีรี อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอบ้านหมี่ อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี และอำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอดงรัก จังหวัดนครสวรรค์ และ อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี
ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอสรรพยา อำเภอเมืองชัยนาท และอำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท

ลักษณะภูมิประเทศ

เป็นพื้นที่ลาดมีภูเขาสูงมาก พื้นที่เป็นเนินสูงๆ ต่ำๆ พื้นที่ส่วนมากเป็นดินเหนียว และดินปนทราย อุณหภูมิอำเภอตากสินเหมือนกับจังหวัดในภาคกลางทั่วๆ ไป คืออุณหภูมิสูงสุด และต่ำสุดเฉลี่ย 22-23 องศาเซลเซียส เดือนเมษายนเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนที่สุด มีอุณหภูมิ 35 องศาเซลเซียส

ลักษณะภูมิอากาศ

สภาพดินฟ้าอากาศทั่ว ๆ ไป มี 2 ฤดู คือ ฤดูฝน และ ฤดูแล้ง ฝนตกในท้องที่อำเภอตากสินโดยเฉลี่ยประมาณปีละ 1,067.4 มิลลิเมตร

ลำน้ำที่สำคัญ

อำเภอตากสิน เป็นอำเภอที่อยู่บนที่ดอน ไม่มีแม่น้ำไหลผ่านในปี พ.ศ. 2499 กรมชลประทานได้ทำการขุดคลองสายใหญ่ ตามโครงการส่งน้ำชัยนาท-ป่าสัก ซึ่งมีความสำคัญต่อทางอำเภอในด้านเกษตรกรรมเป็นอย่างมาก คลองนี้ชื่อว่า คลองอนุศาสนนันท์ มีลำห้วยหอมได้ใช้ในการเกษตรและบริโภคมีคลองชลประทานซึ่งขุดจากอำเภอพยุหะคีรี เข้ามาในเขตตำบลหนองโพใช้ในการเกษตร และบริโภคอีกด้วย

ทรัพยากรธรรมชาติ

อำเภอตากสินมีทรัพยากรธรรมชาติ คือ เขาหิน ซึ่งใช้ระเบิดหินย่อย ทำการก่อสร้างต่างๆ และดินขาว ซึ่งใช้ทำประโยชน์ในการทำปูนซีเมนต์และแร่เหล็กได้

การคมนาคม

ระหว่างอำเภอกับจังหวัดได้โดยทางรถไฟ และทางรถยนต์ ระยะทางจากอำเภอถึงจังหวัดใช้เวลาโดยทางรถไฟประมาณ 1 ชั่วโมง ทางรถยนต์ใช้เวลา 1 ชั่วโมง 20 นาที โดยทางถนนพหลโยธิน แต่ถ้าเดินทางโดยถนนสายเอเชียด้วยรถยนต์ จะใช้เวลาประมาณ 45 นาที การคมนาคมติดต่อกันระหว่างอำเภอกับตำบลโดยทางรถยนต์หรือรถไฟก็สะดวกสภาพของการคมนาคมอยู่ในสภาพใช้ได้ ซึ่งเป็นถนนดินลูกรังและถนนปูนดิน

ทางหลวงจังหวัด มี 1 สาย

คือสายจากทางแยกเข้าสถานีรถไฟ ถึงเส้นทางเทศบาลตำบลตากสิน ยาว 168 เมตร สภาพทางผิวจราจรลาดยางแอสฟัลท์ใช้การได้ดี ถนนอยู่ในสภาพดี

ทางหลวงชนบท มี 2 สาย

คือ สายจากทางแยกพหลโยธินที่ 158 ถึงสถานีหัวหวาย และไปยังอำเภอท่าตะโก ยาวประมาณ 38 กิโลเมตร

สถานที่ท่องเที่ยว

ในท้องที่อำเภอตากสินมีโบราณสถานที่น่าสนใจ อยู่แห่งหนึ่งอยู่ในท้องที่ตำบลจันเสน หมู่ที่ 2 สันนิษฐานว่าเป็นเมืองโบราณชื่อ เมืองจันเสน สภาพของเมืองโบราณจันเสนในปัจจุบันเป็นป่าละเมาะ บางคอนราษฎรได้ถากถางทำไร่ และปลูกพืชผักต่างๆ จากการขุดสำรวจของเจ้าหน้าที่กรมศิลปากรในระยะแรกนี้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับเมืองจันเสน ดังนี้

บริเวณเมืองโบราณ มีคูเมืองเป็นเนินดินโดยรอบ รูปคล้ายวงกลมเส้นรอบวงประมาณ 2,584 เมตร บริเวณเมืองมีบึงโบราณขนาดใหญ่เรียกว่า บึงจันเสน กว้างประมาณ 180 เมตร ยาวประมาณ 31 เมตร เข้าใจว่าเป็นบึงที่ชาวเมืองจันเสนโบราณได้อาศัยเพื่อการกินอยู่ และเพาะปลูก และในบริเวณนี้ได้ขุดพบโบราณวัตถุเป็นจำนวนมาก เช่น ของที่ทำด้วยดินมีฐานบัว 2 แท่น ชิ้นส่วนเสมาธรรมจักร 2 ชิ้น ขวานหินขัด ฯลฯ ของที่ทำด้วยโลหะ มีตุ้มหูทำด้วยตะกั่ว หรือดินบุก ใบหอกเหล็กรูปวงกลมทำด้วยตะกั่วเงินโบราณ โลหะทำคล้ายห่วงห้อยคอ ของที่ทำด้วยสัมฤทธิ์มีพระโพธิสัตว์ปางมารวิชัย มีลูกแก้วและลูกปัดหินสีต่างๆ จำนวนมาก จากการตรวจพบของโบราณเมื่อดังกล่าวมาแล้ว กรมศิลปากรได้สันนิษฐานไว้ว่า จันเสน น่าจะเป็นเมืองโบราณสมัยทวารวดี

8.2 วัฒนธรรมคนตรีอำเภอตากลี

จากการสำรวจวัฒนธรรมคนตรีของอำเภอตากลี พบวัฒนธรรมคนตรีหลายๆ ประเภท ดังนี้

วัฒนธรรมคนตรีประเภทวงดนตรี

จากการสำรวจพบศิลปินและวงดนตรี ดังนี้

ประเภท วัฒนธรรมคนตรี	สถานที่	ชื่อศิลปินพื้นบ้าน วัฒนธรรมคนตรี
วงดนตรี “อิเล็กทรอนิกส์” “ฉลองไขว่ มิวสิค”	เลขที่ 59 ซ.รจนา ต.ตากลี อ.ตากลี จ.นครสวรรค์	นายฉลอง แผนบัว

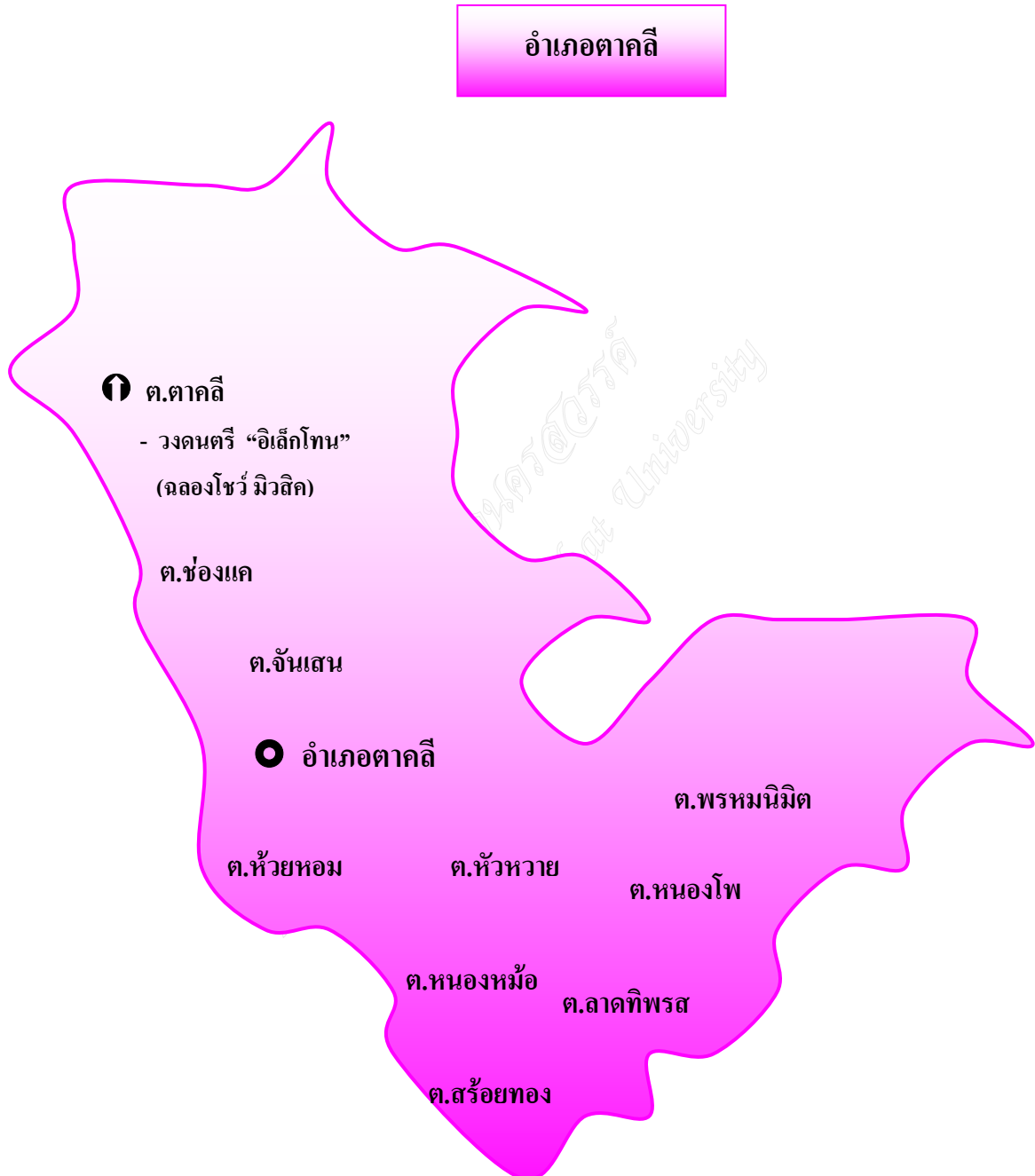
ตารางที่ 8.2.1 แสดงการเก็บข้อมูลวัฒนธรรมคนตรี ประเภทวงดนตรี “อิเล็กทรอนิกส์”
ของนายฉลอง แผนบัว

ชื่อ นายฉลอง นามสกุล แผนบัว อายุ 61 ปี ศิลปินประเภท วงดนตรี “อิเล็กทรอนิกส์”
ที่อยู่ เลขที่ 59 ซ.รจนา ตำบลตากลี อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์
โทรศัพท์ 081-6744359
มีประสบการณ์กับงานวัฒนธรรมคนตรีแขนงนี้มาแล้ว 35 ปี
รับการถ่ายทอดวัฒนธรรมคนตรีแขนงนี้มาจาก บิดา

8.3 แผนที่วัฒนธรรมคนตรีอำเภอตากลี

จากการสำรวจข้อมูลวัฒนธรรมคนตรีอำเภอตากลีสามารถจัดทำแผนที่ได้ดังนี้

แผนภาพที่ 8.3.1 แสดงแผนที่วัฒนธรรมคนตรี อำเภอตากลี

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
Nakhon Sawan Rajabhat University